

ANNEX 2 -BEOORDELINGSKADER GRONDWATERVERONTREINIGING

Begrippen

Voor de toepassing van dit beoordelingskader wordt, tenzij anders bepaald, verstaan onder:

100-jaarsaandachtsgebied: het gebied dat als extra schil om een grondwaterbeschermingsgebied heen ligt;

beschikt geval van ernstige verontreiniging: beschikt geval van ernstige verontreiniging als bedoeld in artikel 29 van de Wet bodembescherming, zoals dit artikel luidde voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Aanvullingswet bodem Omgevingswet;

boringsvrije zone: beschermingsgebied aangewezen op grond van artikel 2.22, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet;

bronzone: een bodemvolume waarin zodanige concentraties van een verontreinigende stof aanwezig zijn, dat gedurende lange tijd verspreiding van deze verontreiniging naar (de pluim in) het grondwater optreedt of zal gaan optreden;

drinkwaterbedrijf: drinkwaterbedrijf als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drinkwaterwet;

gebiedsgerichte aanpak: aanpak die is gericht op de sanering van meerdere verontreinigingen van het grondwater in een daartoe aangewezen gebied;

verontreinigd grondwater: grondwater in minimaal 100 m³ poriënverzadigd bodemvolume waarin ten minste voor één stof de gemiddeld gemeten concentratie hoger is dan de interventiewaarde grondwater;

grondwater: water dat zich onder het bodemoppervlak in de verzadigde zone bevindt en dat in direct contact met de bodem of ondergrond staat, zoals genoemd in de bijlage bij artikel 1.1, onder A, van de Omgevingswet;

grondwaterbeschermingsgebied: beschermingsgebied aangewezen op grond van artikel 2.22, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet;

Grondwaterrichtlijn: Richtlijn 2006/118/EG, zoals genoemd in de bijlage bij artikel 1.1, onder A, van de Omgevingswet;

interventiewaarden grondwater: de interventiewaarden zoals vermeld in bijlage VC bij artikel 4.12a van het Besluit kwaliteit leefomgeving (signaleringsparameters beoordeling grondwatersanering);

Kaderrichtlijn water: Richtlijn 2000/60/EG, zoals genoemd in de bijlage bij artikel 1.1, onder A, van de Omgevingswet;

kwetsbaar gebied: in het regionale waterprogramma aangewezen te beschermen gebied;

KRW-oppervlaktewaterlichaam: oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in artikel 2, onder 10, van de Kaderrichtlijn water;

omgevingsvergunning: omgevingsvergunning als bedoeld in afdeling 5.1 van de Omgevingswet;

pluim: de verontreiniging van het grondwater buiten de bronzone.

potentieel voor het grondwater schadelijke stof: stof die behoort tot een categorie als bedoeld in de Verordening (EG) nr. 1272/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels tot wijziging en intrekking van de Richtlijnen 67/548/EEG en 1999/45/EG en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1907/2006;

regionaal waterprogramma: regionaal waterprogramma als bedoeld in artikel 3.8, tweede lid, van de Omgevingswet;

stroomgebiedsbeheerplannen: stroomgebiedsbeheerplannen als bedoeld in artikel 3.9 van de Omgevingswet;

waterbeheerprogramma: waterbeheerprogramma als bedoeld in artikel 3.7 van de Omgevingswet;

waterwingebied: beschermingsgebied aangewezen op grond van artikel 2.22, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet.

1. Inleiding

Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet (Ow) in werking en vervalt de Wet bodembescherming (Wbb). De provincie blijft in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) verantwoordelijk voor de bewaking van de kwaliteit van het grondwater. Het Besluit kwaliteit leefomgeving stelt regels over het bouwen op verontreinigde grond. Om een omgevingsvergunning te krijgen voor een bepaalde activiteit, moet de bodem in sommige situaties worden gesaneerd. Deze regels gelden echter alleen voor het vaste gedeelte van de bodem. Hoe met het gedeelte van de verontreiniging in het grondwater moet worden omgegaan wordt niet op Rijksniveau geregeld. De provincie moet daarom grondwaterverontreinigingen met oog op de KRW-doelstellingen beoordelen en stelt daartoe een beoordelingskader op.

Dit beoordelingskader geeft aan wanneer wij iets beschouwen als een significante verontreiniging van het grondwater en of de verontreiniging dusdanig risicovol is dat die moet worden aangepakt. Het beoordelingskader stelt niet wie verantwoordelijk is voor de aanpak van de verontreiniging.

2. Grondwaterverontreiniging

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de criteria op basis waarvan wordt bepaald of sprake is van een grondwaterverontreiniging en wanneer sprake is van een bedreiging van de KRW-doelstellingen. We beschrijven ook welke stappen doorlopen moeten worden om een verontreiniging te beoordelen.

Een verontreiniging van het grondwater wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van één of meerdere stoffen in het grondwater, die potentieel een negatief effect kunnen hebben op het milieu, de ecologie of kan leiden tot risico's voor de gezondheid. Aan deze stoffen verbinden we concentraties waarboven een potentieel schadelijk effect te verwachten valt. Dit zijn de zogenaamde 'interventiewaarden'. Voorlopig houden wij de signaleringsparameters uit artikel 4.12a uit het Besluit kwaliteit leefomgeving aan. Deze is gelijk aan de lijst met interventiewaarden uit de Circulaire bodemsanering 2013.

Als er sprake is van een verontreiniging in het grondwater en de concentraties aan één of meerdere stoffen de helft van de desbetreffende interventiewaarden overschrijden, dient een nadere beoordeling te worden uitgevoerd. Als hier geen sprake van is, beschouwen we de situatie niet als een verontreiniging van het grondwater en hoeven er dus vanuit de KRW geen maatregelen te worden getroffen.

Wanneer een verontreiniging van het grondwater is vastgesteld, geeft dat aanleiding tot het nader beoordelen van deze verontreiniging. Bij de beoordeling kan het schema in bijlage 1 gevolgd worden. In deze beoordeling moeten onderstaande vragen beantwoord worden:

- *Wanneer is de verontreiniging veroorzaakt?*
Bij een verontreiniging die na 1 januari 1987 is veroorzaakt, geldt de zorgplicht. Als de verontreiniging voor 1 januari 1987 is veroorzaakt, moet de volgende vraag worden beantwoord;
- *Is de verontreiniging reeds onder de Wbb beschikt?*
Als de verontreiniging reeds onder het regime van de Wbb is beschikt, kan het geval onder het Overgangsrecht vallen. Dit is zo als er sprake is van spoedeisendheid, van een lopende sanering of van nazorgmaatregelen, die in de laatste beschikking zijn opgenomen. Als dit niet zo is, valt het geval niet onder het Overgangsrecht en kan de verontreiniging op vrijwillige basis op een natuurlijk moment worden gesaneerd. Hiertoe dient dan wel een melding bij de provincie te worden ingediend.
Indien de verontreiniging niet onder de Wbb is beschikt, moet de volgende vraag worden beantwoord;
- *Is er sprake van inbreng; een significante verontreiniging in het grondwater?*
Er is sprake van inbreng indien voor ten minste één stof uit bovengenoemde lijst, de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 100 m³ poriënverzadigde bodemvolume hoger is dan de interventiewaarde. Ook in het geval van verontreinigingen met stoffen waarvoor geen interventiewaarde is afgeleid, kan sprake zijn van inbreng. Mocht er een vermoeden zijn dat een niet opgenomen stof toch een negatief effect kan hebben, dan kan de provincie in overleg met het RIVM een norm stellen voor deze stof.
Indien er geen sprake is van inbreng hoeven er geen maatregelen te worden getroffen. Als er wel sprake is van een inbreng, moet de volgende vraag worden beantwoord;
- *Is er sprake van onaanvaardbare risico's voor verspreiding van de verontreiniging in het grondwater?*
Bij het beoordelen van verspreidingsrisico's gelden de criteria van de Circulaire bodemsanering 2013. In het volgende hoofdstuk wordt hier dieper op ingegaan.
Indien er onaanvaardbare risico's voor verspreiding aanwezig zijn, is sprake van ongeoorloofde inbreng

vanuit de KRW. Er moeten dan maatregelen worden getroffen. Deze maatregelen bestaan er uit dat de verontreiniging in ieder geval in het monitoringsprogramma van de provincie wordt opgenomen. Mogelijk moeten er sanerende maatregelen in de bronzone of de pluim van de verontreiniging worden genomen. Bij mobiele verontreinigingen kan in het algemeen niet worden uitgegaan van een generieke saneringsdoelstelling op gevalsniveau en daarmee zal elke situatie tot een andere voorkeursvariant kunnen leiden. In het keuzeproces gaat het om het vinden van een goed evenwicht tussen de te realiseren baten van de sanering en de lasten die hieraan verbonden zijn. In het keuzeproces is de uitgangssituatie van de verontreiniging zeer sterk bepalend voor de uitkomst.

3. Onaanvaardbare risico's voor verspreiding van verontreiniging in het grondwater

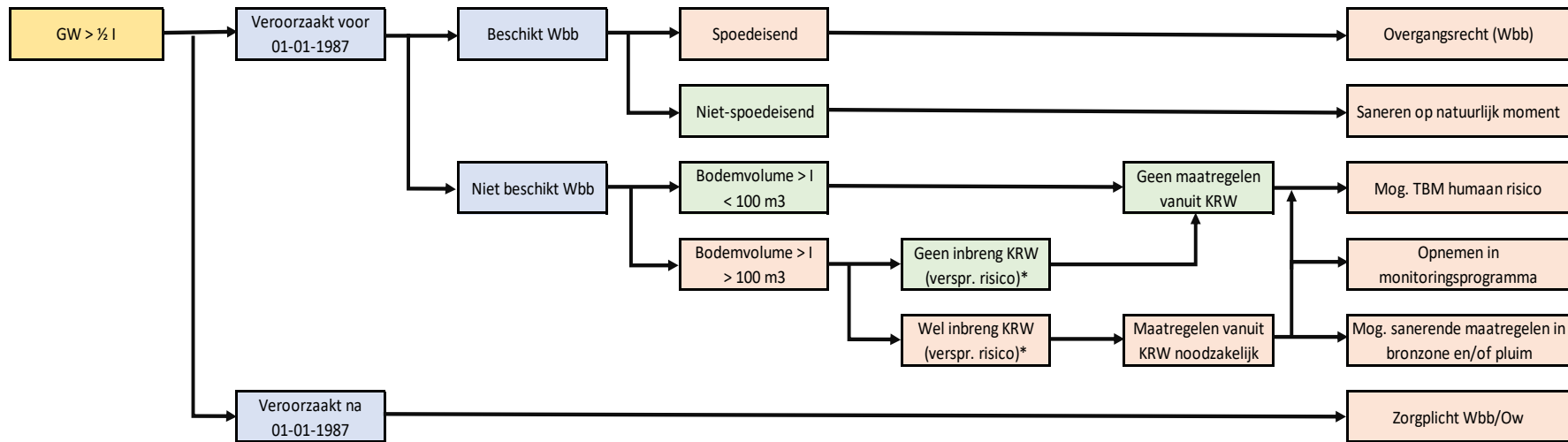
De volgende onaanvaardbare risico's van verspreiding zijn te onderscheiden:

- Kwetsbare gebieden ondervinden onaanvaardbare milieuhygiënische hinder van (de verspreiding van) de verontreiniging doordat (de verspreiding van) de verontreiniging het gebruik van de bodem door mens of ecosysteem bedreigt. De provincie Utrecht heeft een aantal kwetsbare gebieden aangewezen waar mee rekening gehouden moet worden. In bijlage 2 is de lijst van kwetsbare gebieden opgenomen. Het gaat hierbij in principe om de aangewezen te beschermen gebieden uit de stroomgebiedsbeheerplannen (implementatie Kaderrichtlijn Water), maar ook om de te beschermen grondwaterfuncties zoals drinkwater en industriële onttrekkingen (implementatie Grondwaterrichtlijn). Gemeenten kunnen aanvullend ook voor hen relevante kwetsbare gebieden aanwijzen in het omgevingsplan. Er is sprake van onaanvaardbare milieuhygiënische hinder indien de afstand tussen een kwetsbaar gebied en de interventiewaardecontour in het grondwater kleiner is dan 100 m;
- Er is sprake van een onbeheersbare situatie, indien:
  - er een drijfslag aanwezig is die door activiteiten en processen in de bodem kan verplaatsen en van waaruit verspreiding van verontreiniging in het grondwater kan plaatsvinden;
  - er een zaklaag aanwezig is die door activiteiten en processen in de bodem kan verplaatsen en van waaruit verspreiding van verontreiniging in het grondwater kan plaats vinden;
  - de verspreiding heeft geleid tot een grote grondwaterverontreiniging, dat wil zeggen als het bodemvolume dat wordt ingesloten door de interventiewaardecontour in het grondwater groter is dan 6.000 m³ en sprake is van een jaarlijkse verspreiding van meer dan 1.000 m³.

4. Humane risico's

Ook als er geen onaanvaardbare risico's voor verspreiding aanwezig zijn, kan wel sprake zijn van onaanvaardbare humane risico's. Bijvoorbeeld door uitdamping van verontreinigende stoffen onder een verblijfsruimte kan nadelige beïnvloeding van de binnenlucht optreden. In dat geval dient de gemeente beveiligingsmaatregelen op te leggen of te treffen, zodat deze de onaanvaardbare humane risico's beperken of wegnemen. Dit zijn geen sanerende maatregelen. Er zal vervolgens met de provincie in overleg moeten worden getreden over de aanpak van de grondwaterverontreiniging.

BIJLAGE 1: SCHEMA BEOORDELING GRONDWATERVERONTREINIGING

* voor het beoordelen van KRW-inbreng/onaanvaardbare verspreidingsrisico's gelden de criteria van de Circulaire bodemsanering 2013

BIJLAGE 2: KWETSBARE GEBIEDEN

De volgende kwetsbare gebieden kunnen in de provincie Utrecht worden onderscheiden:

- intrekgebieden van de in het kader van de Kaderrichtlijn Water aangewezen grondwaterwinningen bestemd voor menselijke consumptie. Dit betreft de waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones rondom de openbare drinkwaterwinningen. Dit betreft niet de 100-aandachtsgebieden en de strategische drinkwatervoorraden;
- industriële grondwateronttrekkingen van meer dan 10 m³ per dag die grondwater inzetten als grondstof voor de productie van levensmiddelen op zodanige wijze dat er sprake is van directe menselijke consumptie;
- eigen winningen voor menselijke consumptie van meer dan 10 m³ per dag van bedrijven die grondwater als drinkwater ter beschikking stellen aan derden;
- de volgende Natura 2000 gebieden met habitattypen die afhankelijk zijn van grondwater:
  - Oostelijke Vechtplassen
  - Hel en Blauwe Hel (onderdeel van het Binnenveld)
  - Botshol
  - Kolland en Overlangbroek
  - de Schraallanden van de Meije (onderdeel van de Nieuwkoopse Plassen)
  - Zouweboezem
- grondwaterafhankelijke natuurgebieden die deel uitmaken van het Natuur Netwerk Nederland;
- oppervlaktewaterlichamen die vanuit de KRW zijn aangewezen. Volgens de definitie zijn dit gebieden die voor de bescherming van economische significante in het water levende planten- en diersoorten van belang zijn. In het algemeen zijn dit alleen oppervlaktewateren van enige omvang;
- de door de provincie aangewezen zwemwaterlocaties;
- overige, door het bevoegd gezag aangewezen kwetsbare gebieden.